

KREŠŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLÍCKE NOVINY
VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ SOBOTU NA ŠEŠŤNÁŠŤ STRANÁCH.

<p>Predplatná cena: Na celý rok... — — — — — 8.— kor. Na pol roka ... — — — — — 4.— „ <i>Jednotlivé číslo 16 hal.</i></p>	<p>Hlavný redaktor: Dr. ALEXANDER ERNSZT Zodpovedný redaktor: JÁN BARTOS, krajinský vyslanec Za vydavateľstvo zodpovedný: JÁN MOLNÁR, pápežský prílát</p>	<p>Redakcia a vydavateľstvo: Budapest, IV. ker., Ferencz-József-rakpart 27. szám sem sa majú posielat' predplatky, taktiež dopisy do novin ohlasy a náhodné reklamácie. Ceny ohlasov dľa tarify. Rukopisy sa nazpak nedávajú.</p>
--	--	--

Vážne slovo k našim cteným čitateľom.

Napísal: Karol Huszár.

Hrozné rozčulenie panuje po celej Európe a aj vo všetkých vrstvách obyvateľstva našej vlasti. Válečné šťastie odvrátilo sa od nás a pečet našich nepriateľov natoľko porástol, že sme boli nútení složiť zbraň. Pre naše hriechy karhá nás Boh. Náš kráľ bol pevne odhodlaný k uzavretiu pokoja a jeho splnomocnení opätne vyjednávali v záležitosti uzavretia pokoja, keď vo viacej krajinách monarchie vypukla revolúcia. Z dvoch štátov pozostávajúca monarchia sa rozpadla. Rakúsko sa úplne rozdrobilo a nové štáty, ktoré sa z neho utvorily, pripojily sa ku našim nepriateľom a žiadajú rozkusovanie Uhorska. Česi z našej vlasti vykrojiť chcú hornouhorské stolice, Rumuni Sedmohradsko a stolice, v ktorých bývajú Rumuni, Horvati južné kraje s horvatským a srbským obyvateľstvom a Taliani konečne podmanili si už Fiume. Nemecké armády na všetkých frontoch do posledného okamženia víťazne bojovaly, konečne ale voči nesmiernej presile nepriateľa musely složiť zbraň. Na našom fronte pri rieke Piave nepriatelia zajali 300.000 našich ľudí. Naše armády na celom fronte proti Talianom sa úplne rozpadly. Všetky vlaky preplnené sú vojskom, ktoré domov pospiecha.

Za takých okolností všetci občania vlasti pevne sa majú spojiť k oratovaniu krajiny, bo jestli to neurobia, záhube vystavia Uhorsko.

Víťazný nepriateľ uvalil na nás nevýslovne ťažké podmienky prímeria a zaiste podobne ťažké budú aj podmienky pokoja, nepočítava nám ale nič iného, len aby sme sa tomu pokojne podrobili.

Novej vlády, ktorej ministerpredsedom je gróf Michal Károlyi, úlohou je, aby pre krajinu oratovala toľko, koľko len môže. Dôverujeme v jej vlastenectve, že všetko vynaloží na to, aby pokoj uzavretý bol pod takými podmienkami, ktoré na pospolitý ľud nevalia neznesiteľné ťarchy.

Položenie vlády je veľmi ťažké. Pre hriechy a zanedbania minulosti nahrbilo sa toľko nerestí, že pod ich ťarchou skoro klesá ľud. Cez desaťročia zapríčinené neriady treba do poriadku priviesť behom niekoľko dní. Nové zariadenie nového Uhorska treba veľmi vybudovať a do života uviesť. Preto aj každého prosíme, aby terajšie pomery pokojne uvažoval a z lásky ku vlasti príležitostne hotový bol aj ku obetivosti.

Za šťastlivých sa môžeme považovať, že sme sa od nášho zlého suseda, od Austrie oslobodili. Tešíme sa tomu, že Uhorsko znovu zopäť dostalo jeho neodvislosť, ktorú pred stáročiami utratilo. Uhorsko je veľmi svojim vlastným pánom. Zhrozujeme sa ale nad tým, keď vidíme, že preporenie našej vlasti zašpiní chcú zlostní a nesvedomití ľudia.

Nie sú s tým spokojní, že Uhorsko stalo sa samostatným a neodvislým štátom, že není viac provinciou Austrie, že napozatým pri voľbách mužskí a ženské spoločne budú rozhodovať nad osudom krajiny, že je vojna zakončená, že naši vojaci domov prídu, lež za každú cenu prevraty a neriady stvárať chcú po celej krajine.

Lúpežníci, zbojníci a vrahovia sú veľmi najväčší nepriatelia krajiny. Po zakončení vojny s vonkajšími nepriateľmi, neslobodno dovoliť vypuknutie vnútornej občianskej vojny. Mnoho hriechov zlosti, nespravodlnosti a podlosti rozhorčuje ducha ľudu, nikto ale nemôže byť svojim vlastným sudcom. Nový systém pred súdnu stolicu postaví hriešnikov, nevyhne trestu, čo sa proti ľudu previnili. Z osobnej pomstičtivosti nech sa nikto nedopúšťa násilensva. Terajšia vláda nech spravodlivo spravuje krajinu a my ju v tom budeme podporovať.

Nešťastie, ktoré nás prítomne stihlo, je také veľké, ako bolo to, do ktorého Uhorsko padlo pri Moháči. Cieľom vyslobodenia sa z tohoto veľkého nešťastia nevyhnutne potrebné je, aby sa spojili všetci statoční ľudia.

Najhlavnejšou vecou je, aby potravné články, zvieratá, stavania, obchody, sklady nikto nepustošil, bo by

z tohoto len ľud mal najväčšiu škodu. Bezpečnosť majetku a osobnosti je najhlavnejšou vecou, preto v tomto ohľade celou silou všade podporovať máme občianske stráže. V každej dedine utvoríme ľudovú občiansku stráž. Toho vraždenia a krviprelievania už dost bolo na frontoch, netreba v ňom pokračovať po dedinách a mestách. Každý podpálený kozel, každá spustošená stodola alebo komora so zbožím, vedie nás bližšie ku všeobecnému hladu. Nemrhajme naše zásoby potravných článkov, bo je to veľký hriech. Nech každý so všetkým šporuje, ved ešte ťažkým časom ideme v ústrety.

Včul ale niekoľko úprimnými a dobromyseľnými slovami obraciam sa ku verným prívržencom Kresťanskej Soc. Lad. strany a Kat. Ludovej Jednoty.

Chlapi! Ženy! Dievky! Mládenci! počúvajte ma!

Terajšie preporodenie Uhorska stalo sa cestou revolúcie. Starý systém s celým jeho neriadom sa celkom prevrhol. Nastaly nové časy. V tejto novej dobe usku-toční sa mnoho takých vecí, za ktoré sme my zákonnou cestou už od dávna bojovali. To ale ešte není všetko. Slobodné hlasovanie pri voľbách dopomôže nám ku tomu, aby sa vyplnily všetky naše požiadavky. Jestli sa ku voľbám všetci dostavíme a každý do posledného odovzdáme náš hlas, našu vôľu a naše požiadavky musia si všímať na smerodajnom mieste. Naša strana sa zveladí, porastie a zmocnie natolko, že i najvzteklejší jej nepriatelia musia s ňou vyjednávať.

Všetcia viete, že kresťanská ľudová strana a Kato-licka ľudová Jednota pod celou svetovou vojnou verne plnila jej povinnosti, ktoré ju viažu ku ľudu. **Vy ženy povedzte vašim domov vrátiťším sa mužom, že ženy na válečnú podporu utisnuté neohrozene zastávala právobránná kanceliárka Katolíckej Ludovej Jednoty;** proti válečným millionárom, zdražovateľom, prekryvačom potravín, bankám, notárom, mlynom zas chudobný ľud neustále bránila v parlamente kresťanská ľudová strana. Kresťanská ľudová strana bola najprvšia, ktorá záležitosti žien, veci invalidných vojakov, válečných vdov a sirôt bránila v parlamente. Kresťanská ľudová strana žiadala volebné právo pre vojakov hrdinov. Kresťanská ľudová strana žiadala zníženie cien priemyselných článkov. Kresťanská ľudová strana všetky záležitosti dedín a ľudu ochotne prednášala a zastupovala v parlamente. Kresťanská ľudová strana pre vojakov s bojísťa sa vrátiťších žiadala role a spôsob k vyžitiu. Kresťanská ľudová strana neustále a súrne žiadala uzavretie pokoja na kresťanskom základe. Kresťanská ľudová strana žiadala prikladné potrestanie vlady, nespravdlivej verejnej správy a všetkých trestuhodných ľudí. Vyslanci kresťanskej ľudovej strany nie sú tomu na príčine, že sa všetky spravdlive požiadavky ľudu nespĺnily, lež príčinou sú toho tí nesvedomiti voličia, ktorí r. 1910. za judasske haliere, za žranicu a pijatiku hlasovali na ľudu nepriateľských kandidátov a poslali ich do parlamentu. Toto sa viac nesmie stať, bo preto teraz nevýslovne mnoho trpí krajina, bo pri tých voľbách predal sa ľud, ktorý tvorí krajinu.

Podlým vlastizradcom je každý, čo pri najbližších voľbách svoj hlas neuplatní ku tomu cieľu, aby oratoval krajinu.

Všetcia ct. čitatelia «Kresťan»-a, tak mužskí ako ženy, nech svojich známych a priateľov svolajú do svojich bytov, na stá a stá miestach nech vydržiavajú schôdzky, prečítajú im tento článok a nech spoločne pretriasajú to smutné rozpoloženie, v akom sa nachodí Uhorsko. **Po šesť týždňoch budú nové voľby.** Včul už bude hlasovať každý mužský, čo má 24 rokov a každý chlap, čo plnil vojenskú službu bez ohľadu na jeho vek, **blasovať ale budú aj ženské, čo vyplnily 24-tý rok života a vedia písať a čítať.** Nech teda už hneď včul každý vyplní svoju povinnosť.

Milí čitatelia naši! Osud celého sveta stojí pred novým obratom. Kto včul neplní svoje povinnosti, ktoré ho viažu ku viere, vlasti a ľudu, toho smetie revolúcia.

Naše kostoly, rodinné krby, dediny, rodiny, naša viera a vlasť nachodia sa v najväčšom nebezpečenstve. Včul buďte verní, pevní a múdri! Keď neskatlne pevne budeme spolu držať, hrozná búrka bez škody pretiahne nad nami a staneme sa blažení a slobodní občania nového Uhorska.

Nech žije vnútorný poriadok a pokoj!

Nech žije slobodné Uhorsko!

Kresťania katolíci, organizujte Kato-licku ľudovú Jednotu!

Odstúpenie kráľa Karola.

Vopred uznáva rozhodnutie o štátnej forme.

Predseda snemovne veľmožov barón Jul. Wlassics: vo štvrtok, 14. novembra večer ministerpredsedovi Michalovi Károlyimu doručil nasledovný rukopis kráľa Karola:

Odkedy som nastúpil na trón, vždy som sa vynasnažoval, aby som Moje národy čím skôr oslobodil od hruz vojny, vo vypuknutí ktorej nemal som žiadnej účasti.

Nechcem, aby Moja osoba slúžila za prekážku vývinu uhorského národa, naproti ktorému preniknutý som nezmenenou láskou.

Následkom toho zriekam sa každej účasti vo vedení štátnych záležitostí a už vopred uznávam to rozhodnutie, ktorým Uhorsko ustáli svoju budúcu štátnu formu.

Dané v Eckartsau, 13. novembra 1918.

Karol, vl. r.

Vyhlásenie Uhorska za republiku.

Odstúpenie jeho veličenstva kráľa za nutný následok malo vydržiavanie zasadnutia Národnej Rady a svolanie národného shromaždenia v miestnosťach budovy parlamentu. Z tejto príležitosti 16. novembra zasadnutia vydržiavaly:

Snemovňa krajiných vyslancov a snemovňa veľmožov.

O 10. hodine predseda Karol Szász zahájil zasadnutie snemovne vyslancov. Poukázal na to, že historické udalosti minulých dní položily základ samostatného, neodvislého, demokratického Uhorska. Vzhľadom na úplne zmenené pomery navrhuje, aby snemovňa vyslancov, ktorá zasadla ešte r. 1910., vyriekla svoje rozpustenie.

Snemovňa návrh jednohlasne prijala, načo predseda vyslovil nezlomnú dôveru v životnej sile a budúcnosti demokratického Uhorska posledné zasadnutie snemu zakľúčil.

O uzavretí snemovne vyslancov predseda naskutku upovedomil snemovňu veľmožov, ktorej zasadnutie zahájil v hrovej tichosti predseda barón Julius Wlassics. Poukázal na to, že žijeme horúce historické časy, v ktorých každá hodina prináša veľké udalosti. Priniesla aj úplnú neodvislosť Uhorska. Vyslovuje únosť, že ľudovej vláde podarí sa udržať vnútorný poriadok a uzavreť spravodlivý pokoj.

Potom snemovňa veľmožov vzala v známosť odkaz snemovne vyslancov, že sa rozpustila. Vzhľadom na toto predseda činnosť snemovne veľmožov zakľúčil.

Zasadnutie národného shromaždenia.

Po posledných zasadnutiach oboch snemovní v kupolovej sieni parlamentu zasadla veľká Národná Rada v shromaždenie, na ktoré prišli všetci členovia vlády s ministerpredsedom Károlyim. Zasadnutiu predsedal predseda Národnej Rady Ján Hock.

Predseda Hock vo svojej reči rozvinul vývin revolučného hnutia v Uhorsku, poukazoval na hriechy a chyby minulosti, na utlačanie rakúskym panstvom a na nepravosť páchanú na lude. V revolučnom hnutí zrodila sa nová sloboda a neodvislosť Uhorska, ktoré teraz rozhodne o svojej novej štátnej forme. Navrhuje vyhlásenie *Uhorska za republiku*. (Búrliivý potlesk ozval sa dvoranou na toto vyhlásenie. Nech žije uhorská republika! Nech žije slobodné a neodvislé Uhorsko!) Potom navrhol vyrieknutie neodvislosti krajiny a potrebu zmenenia zákonodarstva. Po každom návrhu ozval sa živý potlesk a súhlas.

Ďalšie uzavretie nakladá vláde utvoriť aj isté ľudové zákony. Tieto sú nasledovné:

návrh o všeobecnom, tajnom, rovnakom a aj na ženské rozprestrenom volebnom práve;

sloboda tlače;

reforma porotných súdov;

sloboda spolčovania a shromažďovania sa;

dopomoženie ľudu ku pozemkom.

Shromaždenie vyrieklo aj to, že týmto protiviace sa zákony ztratia platnosť.

Základné zákony majú charakter len rámca zákonov. Podrobné ich utvorenie, ačkoľvek by aj v tejto forme mohli obstať, je úlohou národného shromaždenia, ktoré zasadne už na základe nového volebného práva.

Po vynesení týchto rozhodnutí predseda hlásal heslá slobody, rovnosti a bratstva, ktoré majú spájať celý ľud Uhorskej republiky. (Na konci reči predsedu dvoranou ozval sa búrlivý potlesk a živé prejavy súhlasu.)

Potom sa ujal slova ministerpredseda gróf Michal Károlyi a v dlhšej reči označil polozenie krajiny. Poukázal na tie reformy, ktoré ľudová vláda prevedie, aby sa nové Uhorsko mohlo umiestniť v rade civilisovaných slobodných štátov a vyzdvihol zachovanie zásad Wilsonových.

Potom Georg Nagy prečítal telegram, ktorý ministerpredseda bezdrôtovým telegramom poslal všetkým štátom, v ktorom im dal na vedomie proklamovanie Uhorska za republiku, ako aj sťažnosti na vtrhnutie čiat zo susedných štátov na územie Uhorska.

Počas Károlyiho reči ministri Jaszi, Lovászy a člen rady vodca socialistov Bokányi s balkónov parlamentu dali na vedomie shromaždeným zástupom **proklamovanie Uhorska za republiku**.

Rakúsky cisár zaľakoval.

Proklamácia.

Rakúsky cisár vydal nasledovnú proklamáciu:

Odkedy som nastúpil trón, bez prestania o to som sa uníval, aby som moje národy vyviedol z hrúz vojny, vo vypuknutí ktorej nemal som pražiadnej účasti. Neváhal som ústavný život spätuviesť a národom otvoril som cestu štátnej samostatnosti. Naproti všetkým mojim národom cítiam ustavičnú, nezmenenú lásku, ich slobodnému vývinu nechcem stáť mojou osobou v ceste. Vopred uznávam rozhodnutie, ktoré Nemecká Austria vynesie o svojej budúcej štátnej forme. Ľud cestou svojich zástupiteľov prevzal vladáreň. *Zriekam sa akejkoľvek účasti vo vybavovaní štátnych záležitostí*, zároveň moju rakúsku vládu prepúšťam z jej úradu. Ľud Nemeckej Austrie svornosťou a smierlivosťou nech stvorí a upevní nový poriadok. Šťastie môjho ľudu od počiatku bolo cieľom mojich najvrednejších túžieb. Len vnútorný pokoj vie zahojiť rany tejto vojny.

Lammassch, vl. r.

Karol, vl. r.

Nemecká Austria — republikou.

Zaľakovanie rakúskeho cisára prirýchľilo to, že štátna rada Nemeckej Austrie vynesla zákon, dľa ktorého Nemecká Austria bude demokratickou republikou a bude súčasťou nemeckej (veľkonemeckej) republiky. Všetky práva, ktoré v smysle ústavy patria cisárovi, predbežne prechodia na nemeckú štátnu radu. Cisárske a kráľovské, taktiež cisársko kráľovské ministeria sa rozpustia. Neplatné sú všetky zákony, ktoré pre cisára a pre členov cisárskej rodiny ustálily predpráva. Úradníci, dôstojníci a vojaci oslobodzujú sa zpod prísahy vernosti, ktorú složili cisárovi. Všetky politické predpráva sa zrušujú. Delegácie, panská snemovňa a dosavádne zemské snemy sa zrušujú. Korunné majetky prevezmú sa cestou zákona. Volby do ústavodarného

národného shromaždenia budú v januári r. 1919. a síce na základe všeobecného, rovnakého, priameho a tajného volebného práva bez rozdielu pohlavia.

Odchod cisárskej rodiny zo Schönbrunnu.

Po pondelkovom (11. nov.) zasadnutí štátnej rady Nemeckej Austrie, ktorá rozhodla za vyhlásenie republiky podpredseda s dvoma funkcionármi vyhľadal ministrapredsedu Lammascha a vyzval ho, aby o uzavretí naskutku upovedomil cisára Karola. Lammasch o voľao neskôr upovedomil predsedu štátnej rady, že cisár Karol zriekne sa trónu a že by sa rád osadil v Austrii. Štátna rada privolila na to, zároveň ale porobila všetky poriadky ku prekazeniu prípadnej protirevolúcie. Z tejto príčiny vydala rozkaz, aby čaty štátnej rady obsadily všetky z vojenského ohľadu významné verejné budovy.

Cisárska rodina večer o 7. hodine ocestovala zo Schönbrunnu do kastieľa Eckartsau, ktorý je asi na poldruhej hodiny chôdze. Eckartsau, ktorý je korunným majetkom, cisársky pár v porozumení so štátnou radou volil si za bydlisko a tam bude stáť pod ochranou štátnej rady. Oddelenia ľudovej stráže obsadily budovu vojenského veliteľstva, vojenského ministerstva, krem toho Schönbrunn a Hofburg. Na budovu vojenského veliteľstva vytýčili červenú zástavu.

Podmienky prímeria s antantom na balkánskom bojišti.

Vojenská smluva o prímerí medzi spojenými východnými armádami a uhorsým štátom. Toto je názov smluvy, ktorú Franchet d'Esperay predostrel delegátom ku prijatiu. Smluva pozostáva z osemnástich bodov a tie znejú nasledovne:

1. Uhorská vláda vojensky vyprázdni celé to územie, ktoré siaha po údolie Samošu—Beszterce—Marosvásárhely, spojenie sa Maroša a Tisy. Szabadka—Baja—Pécs a slavonskú hranicu Drávy, tu nenechá čaty, ale uhorská vláda na tomto území aj ďalej bude viesť správu, uhorská administrácia ostane, ba k udržiavaniu poriadku môže tam podržať aj žandarmeriu a policiju.

2. Armáda sa celkom odzbrojí, len šesť divízií pechoty a dve divízie jazdy môžu ostať v zbrani k udržiavaniu vnútorného poriadku.

3. bod vymieňuje, že čaty antantu môžu obsadiť každý strategicky významný bod Uhorska. Zabezpečené je pre ne slobodné pretiahnutie a upotrebenie premávkových prostriedkov.

4. bod reguluje premávku železníc.

5. bod obsahuje ustanovenia ohľadom dunajskej flotily.

6. bod znie o opravení srbskej železničnej siete a o vojenskej robotnej sile, ktorá je ku tomu potrebná.

7. bod znie o privedení do poriadku srbskej telegrafovej a telefonovej siete.

8. bod obsahuje ustanovenia o prepustení koní a iných premávkových prostriedkov.

9. bod znie o složení a sossbieraní zbrane.
10. bod obsahuje ustanovenia o privezení válečných zajatých a internovaných.

11. bod určuje spôsoby nemeckého složení zbrane.

12. bod usporiadaje záležitosť rekvirovaní. Na žiadost uhorských delegátov do tohto bodu vzali, že čaty antantu za rekvirované obilie a tovar budú platiť len tunajšie ceny.

13. bod obsahuje úpravu ohľadom odstránenia plávajúcich mín na Dunaji.

14. bod poštové, telefonové a telegrafové osady v Uhorsku dáva pod kontrolu antantu.

15. bod vymieňuje, že antant k uhorským ministerstvám môže poslať atašéov zvláste tým cieľom, aby kontrolovali verejné stravovanie vzhľadom na ich vlastné čaty.

16. bod nakladá, aby sme s Nemeckom pretrhli každý pomer. S nemeckou ríšou môžeme udržiavať len také spojenie, ktoré vyslaná vojenská vrchnost odobri.

17. bod rozhodne a jasne uznáva, že sa vrchnosti antantu nemôžu miešať do vnútorného spravovania uhorského štátu.

18. bod nariaďuje zastavenie nepriateľstva, akonáhle podmienky prímeria budú podpísané.

Česi na Horniakoch.

Z Prešporka oznamujú, že dľa ta došlých správ Česi sa dosiaľ objavili v prešporskej, nitrianskej, trenčianskej, turčianskej a oravskej stolici. Mesto Trenčín v nedeľu, 10. novembra pred večerom odovzdali českým čatám. České vojsko, ktoré išlo od Teplej, privítali hlavný župan Mednyánszky s podžupanom a ostatnými stoličnými pánni a ohradzovali sa proti obsadeniu mesta. Nato sa veliteľ českých čiat telegraficky obrátil do Prahy ku českému Národnému výboru, odkiaľ dostal rozkaz, aby poshovel v nedeľu do 3. hodiny popoludní a jestli by mesto do vtedy neodovzdali, aby ho Česi zbraňou zaujali. Nato stoliční úradníci uzavreli, že mesto odovzdajú. Popoludní o 5. hodine 600 českých vojakov vtiahlo do Trenčína.

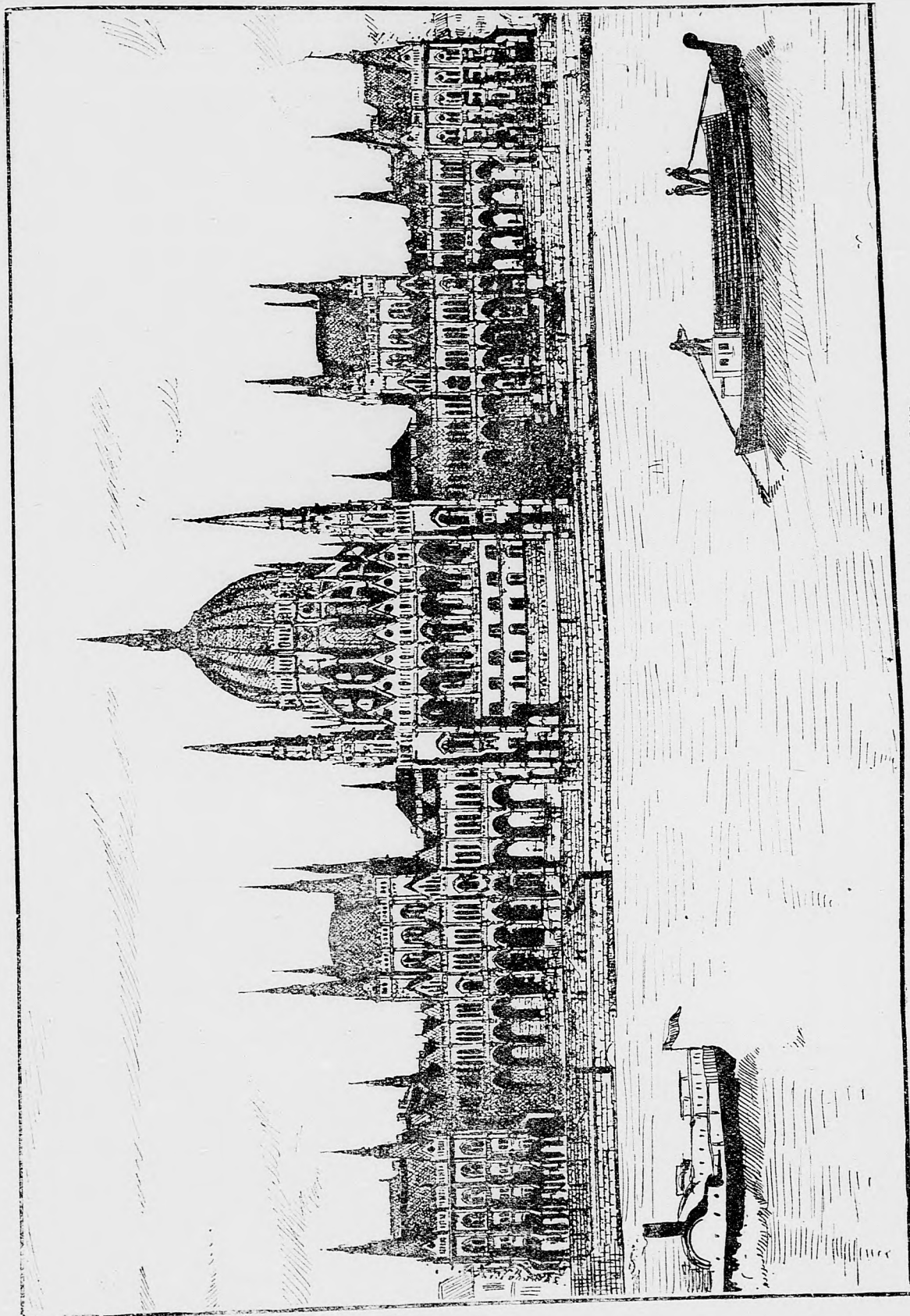
V Prešporku vládny kommissár Jankó v nedeľu popoludní dostal známu proklamáciu vlády, ktorá Čechom stavia do vyhľadu zbranný odpor. Nato vládny kommissár do Malaciek ku českému hlavnému veliteľovi poslal dvoch parlamentérov, ktorí sdělili českému veliteľovi nadporučíkovi Ripkovi obsah proklamácie uhorskej vlády a vyzvali ho, aby administráciu vrátil uhorským vrchnostam. Veliteľ českého vojska odpovedal, že mu je smerodajný len rozkaz Národnej rady a že Česi nevytiahnu z Horniakov.

Z Vrútok oznamujú, že v utorok, 12. novembra na úsvite jedon kanónmi ozbrojený český bataillon obsadil Žilinu. Tamojšie uhorské vojsko, ktoré bolo v menšine, utiahlo sa do Ružomberka. Vrútky sú bez obrany.

O vtrhnutí Čechov do Uhorska ministerpredseda v utorok medzi iným povedal toto:

Keď do krajiny idú české čaty, každý musí nahliadnuť, že je to do neba volajúca neprávnosť a jednoduché vtrhnutie. Preto vláda v obežníku upovedomila

nemôžeme sa prizerať so založenými rukami, lež aj zbrannou mocou obránime krajinu proti útokom a proti sliedačom zakročíme tiež zbranne.

Uhorský parlament, v ktorom vyhlásili republiku.

všetky národy, že Česi napriek složeniu zbrane a uzavretiu smluvy s antantom uzavretého prímeria obsadzujú čiasť Uhorska. Sliedeniu Čechov na uhorskej pôde

Vládny kommissár Ladislav Fényes, ktorý organizuje národnú stráž, oznámil vojenskému ministrovi Barthovi, že veliteľa matrózov Heltaiho poveril, aby

s 500 matrozmi išiel do Prešporka a aby obrátil mesto proti Čechom.

Cieľom prekazená ďalšieho napredovania neregulárneho vojska vyslané sú ďalšie uhorské čaty.

Podmienky prímeria medzi antantom a Nemeckom.

Z Berlina oznamujú, že hlavnejšie podmienky prímeria medzi antantom a Nemeckom sú nasledovné:

Smluva o šesť hodín po podpísaní vstúpi do života.

Belgicko, Francúzsko a Elzas-Lotharingiu behom 14 dní treba vyprázdniť. Tie čaty, ktoré po vypršaní termínu ešte tam zostanú, internujú alebo vyhlásia za válečných zajatcov.

Treba odovzdať 5000 kanónov, hlavne ťažké, 30.000 strojových pušiek, 3000 vrhačov mín a 2000 lietadiel.

Ľavý breh Rýnu vyprázdniť; mestá Mainz, Koblenz a Köln obsadiť nepriateľ.

Na pravom brehu Rýnu bude 30—40-kilometrov široká neutrálna zóna, toto územie za 11 dní treba vyprázdniť.

S ľavého brehu Rýnu nič neslobodno odviezť. Fabriky, železnice atď. treba nechať nedotknuté.

Treba odovzdať 5000 lokomotívov, 15.000 vagónov a 10.000 automobilov.

Nepriateľské okkupujúce čaty Nemecko bude chovať.

Na Východe všetky čaty treba odvolať za hranice, ktoré boli 1. augusta roku 1914. Termín neni ustálený.

V Brest-Litovsku a v Bukurešti uzavreté smluvy sú neplatné.

Bezpodmienečná kapitulácia vo východnej Afrike.

Zásoby Belgickej banky, ruské a rumunské zlato treba vrátiť.

Válečných zajatcov Nemci vydajú bez toho, žeby antant nemeckých zajatcov prepustil.

Treba odovzdať 100 podmorských, 8 ľahkých a 6 veľkých válečných lodí. Ostatné lode treba odzbrojiť a a dať pod kontrolu antantu v neutrálnom alebo hospodárskom prístave.

Blokáda aj ďalej zostane v platnosti.

Prímerie trvá 30 dní.

CHYRNÍK.

Z biskupstva spišského. Za riadneho dekana hornoliptovského dekanátskeho okresu na miesto bývalého hybianskeho farára Antona Klimcsika, ktorý sa utiahol na odpočinok, vymenovaný je hrádky farár, assessor sv. stolice, okresný školdozorca Béla Teschler. Dočasným vedením hybianskej fary, prislúchajúcej ku patronáždstvu lesného eráru, poverený je tamojší kaplán Martin Jablonszky. Na hybiansku faru do 28. novembra vypísaný je súbeh. — Poľný duchovný Joz. Klinovszky 17. októbra po ťažkej nemoci usnul v Pánu v 28. roku svojho príkladného života v prešporskej posádkovej nemocnici. — Poľný duchovný Jozef Urbán medzi horli-

vým konaním svojho povolania stal sa obeťou nákazlivej choroby v 28. r. svojho príkladného, účinného života.

Jedon million korún pre válečné vdovy a siroty. Jágerský arcibiskup dr. L. Szmrecsányi predsedovi výkonného výboru jágerskej Národnej rady Jankovicovi poslal list, v ktorom ho upovedomuje, že pre vdovy a siroty padlých hrdinov v prvom rade 10. hovédského a 60. spoločného, v druhom rade 12. honvédského pešieho pluku darúva 500.000 korún. Tiež kanonik Ján Duttkay upovedomil jágerskú národnú radu, že jágerská arcikapitula ku daru arcibiskupa na ten istý cieľ pošle tiež 500.000 korún.

Slobodný obchod so živnosťou. Minister stravovania dr. Nagy vydal nariadenie, v smysle ktorého ku jakémukoľvek prevážaniu výrobkov z kravského a ovčieho mlieka, živej a zarezanej hydiny, mäsa a masti z hydiny, živej alebo zabitej diviny, medu, vosku, vajec, zeleniny, strovy, ovocia a z týchto zhotovených (sušené, kvasené, zavárané alebo akokoľvek pripravené) konzervov, lekváru počnúc od 8 novembra nie je potrebný žiadosť dopravný certifikát, vyjmúc tovaru, ktorý chcú odviezť do Fiume, Horvatska-Slavonska a vôbec za hranicu. Cez hranicu krajiny potravné články previezť slobodno len v ručnej batožine s povolením Stravovacieho úradu.

Nariadenie o nápoji. Jedným z prvých ustanovení Národnej rady bolo, že v hostincoch, kaviarňach a obchodoch zakázala predávať liehové nápoje. Policia 8. novembra vydala nariadenie, dľa ktorého v hostincoch ku obedu alebo ku večery môžu dať jednému hosťovi najviac tri deci vína alebo piva. Výmery liehových nápojov aj ďalej ostanú zavreté.

Prekryté dohánové výrobky. Budapeštianska polícia sa dozvodela, že v jednom byte domu č. 27. na Vacovskej ceste prekrývajú veľmi mnoho trafikového tovaru. Na byt išli tajní policajti a našli 15 kistieň cigareti a cigár, mimo toho asi 25.000 nezaobalených cigareti. Dohánové výrobky frankfurtský vojak priviezol z Belehradu a tvrdí, že prislúchajú belehradskému Menagecentralu a on že je povinný vydať účet o doháne. Policia zhabala všetky najdené dohánové výrobky, ktorých hodnota obnáša asi jedon million korún.

Lietadlá s bielym krížom. V celej krajine rozšíril sa chýr, že nepriateľské lietadlá lietajú nad nami. Tento chýr ale nezodpovedá pravde. Pravda je, že nad celou krajinou križujú vojenské lietadlá, ale to sú lietadlá vojenskej polície. Poznať možno ich z toho, že namiesto dosavadného čierneho kríža je na nich biely kríž. Tieto lietadlá hádžu letáky, na ktorých vojenská polícia upozorňuje ľudí, aby poriadok z celej sily zpät uvádzali, lebo ak zbojstvá a iné neriady aj ďalej budú trvať, tak vojenská polícia z týchto lietadiel každým možným spôsobom, teda aj upotrebením zbrane bude zpät uvádzať poriadok.

Dôroba obuvy a textilného tovaru. Na nariadenie vlády vo vojenských skladoch nakopený remeň vydali jednotlivým dielňam, aby z neho behom najkratšieho

času zhotovily obuv pre obecnstvo. Dielne sa naskutku daly do práce, tak že je nádej, že už najbližšie veľmi mnoho dobrej obuvi príjde do obchodu s cenami o hodne lacnejšími ako dosiaľ. Podobné poriadky sú porobené aj s textilným surovým materiálom, uhorské fabriky už najbližšie začnú priasť a tkať surový materiál, ktorý dostaly.

Pogromy v Haliči. Dľa zpráv viedeňských časopisov pogromy v západnej Haliči nabývajú veľkých rozmerov. Židovský národný výbor západnej Haliče a východnej Haliče so židovskou vojenskou radou a s poľským likvidujúcim výborom vytvoril spolok ku obrane západno-haličských židov. Mimo toho židovská národná rada, ktorá sa utvorila v Nemeckej Austrii, telegraficky poprosila Wilsona o ochranu západno-haličských židov.

Divinou zapríčinené škody. Vláda vydala nariadenie, v smysle ktorého škodu, ktorú v poľnom hospodárstve zapríčinia veľké divé zvery (medvede, diviaky, jelene atď.), vynahradiť povinný je majiteľ alebo árendátor susedného alebo najbližšieho samostatného lesného poľovníckeho revíru. Jestli je pri poľnom hospodárstve viac takýchto lesných majetkov, tak ich majitelia alebo árendátori škodu spoločne zaplatia. Ošacovaním škody nariadenie poverilo obecné predstavenstvá.

Oznámenie kukurice. Dľa zprávy odborného časopisu mlynárov oznamovanie zásob kukurice zodpovedá očakávaniu, ačkoľvek na väčších panstvách pre nedostatok robotníkov ani s lámaním kukurice nie sú ešte hotoví. Zaujímavé je, že v stoliciach komárňanskej, šomodskej, bač-bodrogskej a temešskej kukuricu už dostať niže maximálnej ceny.

Ako sa majú uhorskí námorníci. Z Fiume od námorníckeho dôstojníckeho sboru Rakúsko-nemecká štátna rada dostala nasledovný telegram: «Uhorskí dôstojníci sú zdraví, ich príbuzní môžu byť celkom pokojní o nich. Grof Takács, plukovník.»

Zoštátnenie kamennouhelných baní. V odborných kruhoch sa povráva, že vláda po uzavretí konečného pokoja zoštátni kamennouhelné bane. Vládu ku tomuto vedu sociálne ohľady, lebo s jednej strany chce zlepšiť polohu baníkov, s druhej strany ale s čím najmenším zárobkom chce predávať uhlie, tak že by z toho aj obecnstvo malo ošoh.

Saty a textilný tovar netreba oznámiť. Minister obchodu v záujme zabezpečenia potrieb armády v septembri vydal nariadenie, že všetky tkaniny a pletené látky, z ktorých možno dorobiť dáku bielizeň, treba oznámiť Výboru pre zaodievania ľudu. Minister obchodu toto nariadenie teraz vyhlásil za neplatné.

Zavraždení rakúski a nemeckí dôstojníci. Istý zo Sibiru ušlý viedeňský lekár doniesol chýr, že československé čaty zavraždili tam 15 zajatých rakúskych lekárov a 500 zajatých nemeckých dôstojníkov.

Jačmeň pre ošipané. Ohľadom zásoby jačmeňa posledne ustanovili, aby tieto zásoby predovšetkým cieľom kŕmenia ošipaných boli vyassignované. Válečná obilnica už porobila poriadky v tomto ohľade.

Veľká Praha — stredisko Europy. Mestský zastupiteľia predmestí Prahy uzavreli, že požiadajú Národný výbor, aby naskutku začal organizovať Veľkú Prahu, ktorá bude hospodárskym, obchodným a kultúrnym centrom českého ľudového štátu a strediskom Europy.

Manfred Weisz a Teodor Wolfner — baróni. Vojna najviacerým ľuďom priniesla len biedu a zármutok. Pre istých ľudí a to z pokolenia Abrahámovho bola vojna len príležitosťou, aby nashrňali milióny a milióny. Ku tým prislúchajú i Manfred Weisz a Teodor Wolfner, ktorí počas vojny stali sa mnohonásobnými miliónármi a následkom toho stali sa aj barónmi.

Vyznačení spišsko-magurskí vojaci. Hafčanský mládenec Vojtech Jurkovszky, ku 313. honv. peš. pluku pridelený honvéd 9. pluku, za svoju brdinskosť, preukázanú na talianskom bojišti, vyznačený je striebornou medaillou hrdinskosti prvej triedy. Vyznačený mládenec v mesiaci júni bol ranený. — Richvaldský mládenec Vojtech Irha, pešiak 58. pluku, ktorý už dva razy bol ranený, vyznačený je striebornou medaillou hrdinskosti druhej triedy. Je to už tretie jeho vyznačenie.

Nové ceny zemiakov. V Budapešti od 15. do 20. novembra na jednu cedulu na zemiaky namiesto dosavadných troch kilov bude možno kúpiť štyri kilá zemiakov po 44 hal. za kilo. Dosiaľ kilo zemiakov v Budapešti bolo za 50 halierov.

Richvald (Spišská Magura).

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Prosím o uverejnenie tohto môjho dopisu.

Po čom sme už od dávna túžili, uskutočnilo sa konečne. Dňa 27. októbra založil sa u nás v prítomnosti všetkých farníkov potravný speňažujúci spolok «Hangya» s 579 účastinami v hodnote 28.950 korún. V Richvalde a na Hafke niet domu, ktorý by nebol značil účastinu, účastinári sú aj z Haligoviec. Účastinárom je 300 korunami aj náš kresť.-sociálny ľudový vyslanec Anton Beszkid. Na utvoreníom shromaždení «Hangyu» zastupoval Karol Vajda, direktor ľudovej školy v Nagyide.

Do správy vyvolení sú: miestny farár Franc Klein, predseda; miestny učiteľ Jozef Oravec, námestný predseda a knihvedúci; gazdovia Joz. Nedoroščík pokladník, Bartolomej Irha a Jozef Gurovič (z Hafky). Údami dozorného výboru sa stali: haligovský farár Ladislav Moyš, predseda; Jozef Michna Šimurda, námestný predseda; Ján Merčák, Ján Paciga, Franc Bombara, Ondrej Merčák a Jozef Kocur, gazdovia (poslední dvaja z Hafky).

Spolkový sklep otvorí sa ale len neskošie, keď prestanú terajšie premévkové veľké ťažkosti a neisté, neriadne krajinské pomery.

Účastinár.

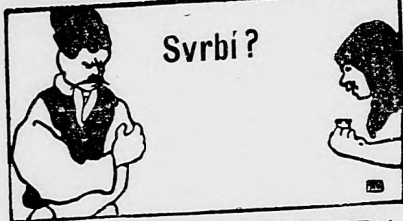
Bratia Katolíci! Čítajte a predplácajte len v čisto katolíckom duchu písané noviny. Takéto noviny sú «Krestan», ktorý už cez päťadvadsať rokov bráni našu cirkev, zastáva našu svätú vieru a zmužile bojuje za všetky oprávnené záujmy Slovákov.

Zázračné šijacie šidla len K 5.—

Šije najrýchlejšie štepštychy ako šijací stroj. Najlepší vynález, ktorým každý predmet z kože, roztrhané topánky, koňské narácia, pokrovcy, vrecia atď. sám si opraviť môže. Každému nevyhnutne potrebné. Záruka upotrebitelnosti. Cena komplet šijacieho stroja s cverkami, so 4 rôznymi hlami a s úpravou upotrebenia, kus po K. 5.— — 8 kusy K 14.80. Zasiela s poštovou dobierečkou M. Swoboda Wien, III, 2. Hiessgasse 13. B.

Svrbí a vosť

Svrbí?

svrab, prašičiu najrýchlejšie odstraňuje dr. E. Fleschova povodná, zákonom chránená

„SKABOFORM“-masť

Nešpiní, nemá žiadneho zápachu. Tegel na príhodu K 4.—, veľký tel. el K 6.—, rodinná dávka K 15.—. Adresa objednania: dr. E. Flescha Korona lekáreň Győr Pozorujeme na Skabofor a známku ochrany.

Prostriedok ku **rasteniu vlasov,**
akého ešte nebolo. Behom krátko času narastú od neho bujné vlasy a prekážajú výpadávaniu vlasov, ochrání pred časným ošedivením, behom mesiaca skvelý výsledok. Cena 15 a 20 K. Poštové trovy 1.60 K.
ROTAR C. REGINA. Budapešť, Erzsébet-körút 34.

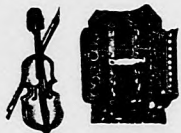
Ostatky látky ku vianočnému odpredaju!

z najlepšej bez namietky švédskej cellulose cverny pletené v niekoľko tisíc metroch, kým zásoba trvá pridú k odpredaju v mojej rúcho šotovujúcej dielni.

1. Svetloplátenné-ostatky, hladké, svetlé 70/80 cm. šírky c. na K 9.— za meter v zásobe od 3 do 12 metrov. Hodia sa k robotníckemu rúchu každého druhu pre mužských a ženy a ku zásterkám.
2. Svetlého t. a čiva ostatky, tlačené v pekných muštrách 70/80 cm šírky cena K 12.— za meter v zásobe v dĺžke od 3 do 12 metrov. Hodia sa k hospodárskemu odevu a na zásterky.
3. Voskového súkna-látky ostatky v pekných muštrách 75 cm. šírky za K 13.— meter. V zásobe 3 do 12 metrov dĺžky. Hodia sa ku prikrivadlám na stôl, obsahom narádia a na zásterky.
4. Uteraky surového plátna farvy, každý kus 1 meter dĺžky, 42 cm. šírky za K 12.— 1/2 tucta. Zasiela sa najmenej 1 balík s 12 metrmi z povyš udaných 8 ostatkov vybranými.

Zaslanie garantované bez chyby a dobre plateného tovaru stáva sa s poštovou dobierečkou alebo pri voprednom odoslaní obnosu
OTTO KATZ dielňa šotovenia rúcha a kadlecská Praha I. Zelnergasse 14/65.

Bezplatne

dostane každý na žiadosť môj cenník strieborného, zlatého tovaru a hudobných nástrojov. Husle po K 40, 45, 55 a v. Dobré harmoniky K 45, 60, 80. 2 radov viedenských harmoniky K 120, 140. 3 radov harmoniky K 800, 400 a v. Záměna alebo návrat obnosu. Zasiela s poštovou dobierečkou alebo pri voprednom doposlaní peňazí vývozný dom **Ján Konrad** cis. a kráľ. dvorný zásielca **Brüx 1817.** čisto (Čechy).

Oznamy prijíma administrácia

„Kreštan“-a
Budapešť, Szentkirályi-u. 28

Šrotujúci stroj.

V hospodárstve nevyhnutne potrebný, šrotuje od najhrubšieho do najmenšieho, ponač stroj najdokonalejšie možno regulovať. Lehkej práce schopnosť a hnatia, bo na ňom i dieťa šrotovať môže. Cena s obalením a zárukou 120 korún, s prípravou na nohy 160 korún.

Tieto stroje zhotovuje a zasiela

IMRICH TÓTH, Jászalsószentgyörgy

Pri objednaní prosím zreteľne udať adresu a železničnú stanicu.

Ja Anna Csillag

s mojimi 185 cm. obrovskéj dĺžky **LOREY VLASMI**, ktoré som dosiahla 14 mesačným upotrebovaním vlastného vynálezu masť. Toto je jediný osvedčený prostriedok proti prchnutiu ku podporovaniu rastenia a posilneniu pody vlasov. — Pri mužských v krátkom čase pôsobí rastenie hustej brady, vlasom a brade dodá prirodzeného lesku a ľahkej ohybnosti a do najvyššieho veku chráni pred časným ošedivením

Cena teglika: 6. 10 a 15 kor.

Poštové zásielky vybavujú sa každodenne, pri voprednom zaslaní obnosu alebo s poštovou dobierečkou, do všetkých krajov sveta bezprostredne z dielne, kam všetky objednávania upraviť treba.

ANNA CSILLAG, Viedeň,
Kohlmarkt 20.

Retiazky na ohlávku 7 K.

Retiazky pre lichvu s patent strunou strednej jakosti **11 korún 50 halierov**, silnej doroby. Trovy doposlania a zaobalenia týkajú sa objednávateľa. K objednávaniu pri voprednom zaslaní peňazí alebo s poštovou dobierečkou.

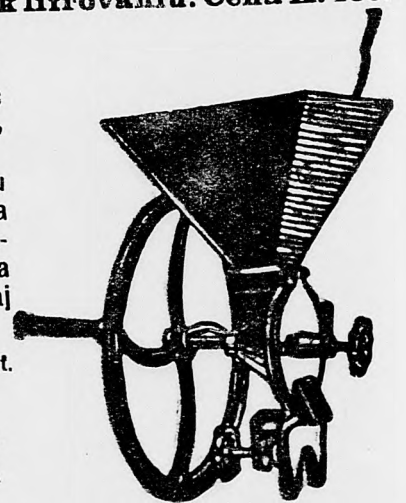
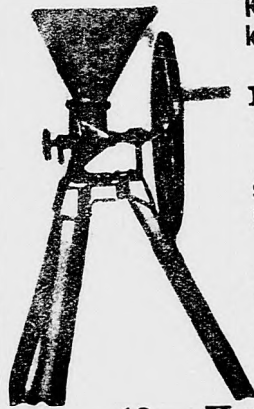
LENDVAI MÓR vývozný dom,
Budapešť, VII., Kertész-utca 43.

NAJDOKONALEJŠÍ MLYNEK!

Ktorým bár aj dieťa, pripraveným na ňom strojom, každého druhu ot ilie somleť môže Obrovskéj schopnosti roboty.

Bezodkladne k lífrovaniu. Cena K. 150.

Tenistý stroj k prípraveniu na stôl alebo postavec bez nôh K 140, menší k domácejmu upotrebeniu K 100. Objednania prosíme na poštovej poukázke a zaslať treba aj 10.— K závdavok.

K odporúčaniu mlynky bezodkladne objednať. Výlučná adresa objednania:

PAVEL SOHR

Somoğyszil 105.

fabričný sklad ocelového tovaru.

Železničnú stanicu objednávateľa treba udať.